

earth.google.com). Předvedla praktickou ukázkou, jak *Atlas* znázorňuje dopady lidské činnosti na životní prostředí, jako například tání ledovců, urbanizace nebo ničení pralesů, včetně příkladů z Evropy a našich republik (vodní dílo Gabčíkovo a Černý trojúhelník). Nejenom pro mnoho přítomných studentů byla velmi přínosná internetová adresa, kde *Atlas* najdou. Upozornila též na užitečnost dalších zdrojů, např. podrobného zmapování zaniklých obcí (<http://www.zanikleobce.cz>). Zdůraznila důležitost nového přístupu ke krajině, vyplývajícího z Evropské úmluvy o krajině, kdy se do rozhodování mají zapojit všechny zainteresované skupiny obyvatel, nikoliv pouze vědecké, technické nebo politické elity, nikoli ale také pouze široká veřejnost. Josef Fanta, emeritní profesor univerzity v Amsterdamu, ve Wageningenu a v Českých Budějovicích, porovnal přístup ke krajině v Holandsku a České republice, který je podle něj diametrálně odlišný. Holanďané už poznali i díky hustotě osídlení a poválečnému boomeru s expanzí záborů půdy, jak je krajina důležitá, zatímco v České republice si jí zatím vůbec nevážíme. V ČR podle jeho rozboru je nutné vytvořit výzkumnou instituci, zabývající se komplexně krajinou, zvláště krajinnou ekologií, vytvořit struktury pro efektivní krajinné plánování, zlepšit ekologické uvědomění společnosti, zajistit zodpovědnost za krajinu u vlastníků a vypracovat národní krajinnou politiku, jako dlouhodobou koncepci. Martin Stránský, architekt a územní plánovač, předseda správní rady o. p. s. Cenelc.cz, upozornil v působivé prezentaci na důležitost vnímání krajiny lidmi, kteří v ní žijí. Krajina odráží stav společnosti a je tak zrcadlem demokracie. Vyzdvihl potřebu udržitelného rozvoje pro demokratickou společnost. Referáty z panelu jsou uveřejněny na webové stránce organizátora (www.cenelc.cz).

Kulatý stůl *Voda: Může místo rozdělování spojovat?* se týkal hlavně Blízkého východu, možnosti tamního řešení problémů hospodaření s vodou mírovou cestou, spoluprací mezi tamními státy. Jako doprovodná akce letošního *Fora 2000* bylo i slavnostní předávání cen *E. ON Energy Globe Award Czech Republic* (významné energetické společnosti E. ON). Jako další doprovodná akce, i když nebyla uvedena v oficiálním programu, byl seminář *Kam směřuje proces Životní prostředí pro Evropu* – k sedmé ministerské konferenci EHK OSN procesu Životní prostředí pro Evropu v Astaně, který organizovaly Společnosti pro trvale udržitelný rozvoj v ČR a SR ve spolupráci s Informačním centrem OSN v Praze. O výsledcích konference informovali účastníci

konference Jiří Dlouhý, předseda STUŽe v ČR, Mikuláš Huba, předseda STUŽe v SR a Lukáš Pokorný, pracovník MŽP ČR. Převládající názor na semináři byl, že konference v Astaně již byla organizována podle požadavků reformy procesu, avšak závěrečná deklarace ministrů je na obecné úrovni, konkrétnější jsou závěry nevládních neziskových organizací.

Literatura

Huba, M.: Forum 2000 už po desiaty raz. *Životné prostredie*, 2006, 40, 6, s. 326 – 328.

prom. biol. Pavel Šremer,
sremer@seznam.cz
Praha

Dobříš + 20 = viacnásobná výzva (Tlačová správa k 20. výročiu Dobříšskej konferencie)

Na jar 1990 – niekoľko mesiacov po páde Berlínskeho múra a po konci komunizmu v strednej Európe – začínajú na stretnutiach ministrov životného prostredia v Dubline a Bergene vznikať základy systematickej celoeurópskej spolupráce v oblasti ochrany životného prostredia, a to na oficiálnej (vládnej i medzivládnej), ako aj na mimovládnej úrovni. O rok neskôr, 21. – 23. júna 1991, dostáva táto ambícia konkrétnu podobu: koná sa prvá paneurópska konferencia ministrov životného prostredia na zámku Dobříš neďaleko Prahy. Paralelne sa uskutočňuje aj konferencia zástupcov mimovládnych organizácií. Vzniká proces *Životné prostredie pre Európu*, ktorý pod egidou EHK OSN pokračuje dodnes.

Iniciátorom celého tohto podujatia historického významu bol

vtedajší československý minister životného prostredia Josef Vavroušek a záštitu nad konferenciou prevzal prezident Václav Havel, ktorý bol aj aktívnym účastníkom celého stretnutia.

O tom, že začiatky tohto procesu boli sľubné, svedčia aj závery Dobříšskej konferencie. Ministri sa okrem iného zaviazali:

- a) zlepšiť Európsky informačný a monitorovací systém životného prostredia a urýchlene ustanoviť Európsku agentúru pre životné prostredie ako inštitúciu Európskeho spoločenstva, ktorá by bola otvorená aj pre nečlenov ES/EÚ;
- b) koordinovať európsku legislatívu, programy a politiku v oblasti životného prostredia, vrátane regionálnych programov, programov pre veľké povodia

- a také dopravné systémy, ktoré rešpektujú životné prostredie;
- c) pokračovať v diskusií o zásadných zmenách v hierarchii ľudských hodnôt a spôsoboch správania sa;
 - d) zlepšiť fungovanie jestvujúcich medzinárodných organizácií, zameraných na životné prostredie a dôslednejšie integrovať environmentálnu dimenziu do systému OSN;
 - e) zintenzívniť ochranu prírody v Európe;
 - f) do konca roku 1993 publikovať správu *Stav životného prostredia v Európe* a v pravidelných intervaloch ju aktualizovať;
 - g) zorganizovať podobnú paneurópsku konferenciu ministrov životného prostredia vo Švajčiarskej konfederácii.

V poradí druhá konferencia sa uskutočnila v apríli 1993 vo švajčiarskom Luzerne a v septembri 2011 sa konalo už siedme podobné podujatie v kazašskej Aстане. Aj viaceré ďalšie ciele a záväzky sa viac či menej darí plniť, aj keď európska príroda naďalej trpí, fungovanie OSN sa príliš nezlepšilo a náš hodnotový systém je stále viac neudržateľný ako udržateľný.

Ideály z Dobříša sa po skončení ministerskej misie Josefa Vavrouška preniesli najmä na mimovládnu pôdu. V lete 1992 sa na báze organizátorov a účastníkov Dobříšskej konferencie: Josefa a Evy Vavrouškovcov, Pavla Šremera, Jana Káru, Erazima Koháka, Jiřího a Jany Dlouhých, Ivana Dejmalu, Mikuláša Hubu, Ivana Ryndu a ďalších začína v Československu rodiť Spoločnosť pre trvalo udržateľný život a na európskej úrovni štafetu Dobříša čím ďalej, tým viac preberá Európske EcoForum.

Dvadsať rokov od Dobříša predstavuje viacnásobný výzvu. V prvom rade nás toto výročie pobáda k bilancovaniu plusov a mínusov uplynulých dvoch desaťročí. A tiež k tomu, aby sme sa zamysleli nad tým, či sa v súčasnej Českej repub-

like a na Slovensku, ale i v širšom stredoeurópskom priestore, nachádzajú osobnosti, ktoré by mali chuť, odvahu a schopnosť s podobnou revolučnou iniciatívou prísť a vdýchnuť jej život. A napokon nás, bohatších o dvadsať rokov skúseností, úspechov i sklamaných a chudobnejších o stratený čas a premárnené príležitosti, výročie Dobříša stavia pred otázku, ako ďalej s procesom *Životné prostredie pre Európu*.

Možno by 20. výročie Dobříšskej konferencie mohlo byť aj ďalším impulzom k tomu, aby konečne vznikla stredoeurópska správa Rímskemu klubu. Pred desiatimi rokmi podnet k niečomu takému prišiel v podobe súboru esejí českých a slovenských autorov pod názvom *Svet vnímaný srdcom Európy*, ale adekvátnej reakcie na túto iniciatívu sme sa ne-dočkali, hoci krízami zmietaný svet by ju dnes potreboval určite aspoň tak, ako v čase Dobříša, či desať rokov po ňom. Týka sa to nielen vzájomne previazaných parciálnych problémov, akými je celoeurópska stratégia ochrany biodiverzity a starostlivosti o krajinu, integrovaná ochrana veľkých povodí (od zabezpečenia dostatku zdravotne neškodnej pitnej vody až po prevenciu

ničivých povodní), zlepšenie kvality ovzdušia s dôrazom na obmedzenie vypúšťania skleníkových plynov, veľké technologické, ekonomické a sociálne výzvy v podobe spoločnej poľnohospodárskej, energetickej či dopravnej politiky s veľkým dosahom na životné prostredie, ale i spoločnej európskej environmentálnej politiky a naplňania *Stratégie trvalo udržateľného rozvoja EÚ*. Za všetkými spomenutými a mnohými ďalšími výzvami je pritom jedno nenaplnené a prepočítané poslanstvo z Dobříša: *O budúcnosti nás a nášho životného prostredia rozhodujú hodnoty, ktoré vyznávame a ktorými sa riadime v každodennom živote. Pokiaľ tieto nebudú v súlade s predstavou ekologicky citlivého a environmentálne efektívneho spôsobu existencie, dovtedy bude naša nádej na udržateľnú budúcnosť len ilúziou.*

Prof. RNDr. Mikuláš Huba, CSc.,
mano.huba2@gmail.com

Spoločnosť pre trvalo udržateľný život v SR, Staroturský chodník 1, 811 01 Bratislava

Ing. Jiří Dlouhý,
jiri.dlouhy@gmail.com

Společnost pro trvale udržitelný život, Krkonošská 1, 120 00 Praha

Informácia o konferencii Cesty k udržateľnejšej budúcnosti...

Dňa 29. novembra 2011 sa v Primaciálnom paláci v Bratislave uskutočnila vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou pod názvom *Cesty k udržateľnejšej budúcnosti (Dobříš + 20 vo svetle geografických a environmentálnych výskumov)*. Organizátormi konferencie boli Geografický ústav SAV, Slovenská geografická spoločnosť pri SAV, Slovenská a Česká asociácia Rímskeho klubu a Spoločnosť

pre trvalo udržateľný život v SR a ČR.

Konferencia pozostávala z týchto hlavných tematických okruhov: (1) Dobříšska konferencia + 20: Dvadsať rokov procesu *Životné prostredie pre Európu (EjE)* vo svetle siedmej paneurópskej konferencie ministrov životného prostredia v Aстане; (2) prípravný proces *Rio + 20* (pripravovaná Konferencia OSN 20 rokov po Summite Zeme v Riu de Janeiro); (3)